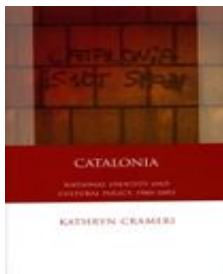

Kathryn Crameri, *Catalonia: National Identity and Cultural Policy (1980-2003)* (Cardiff, University of Wales Press, 2008), 229 pp. ISBN: 978-0-7083-2013-6.

Catalonia: National Identity and Cultural Policy (1980-2003) de Kathryn Crameri és un llibre ben documentat i incisiu que explora les polítiques culturals de la Generalitat de Catalunya durant la presidència de Jordi Pujol. La llista de temes que toca és àmplia i prou representativa dels èxits i fracassos més importants dels successius governs de Jordi Pujol: la promoció de la llengua, el cinema i la cultura popular, la creació de TV3, el Teatre Nacional i el Museu Nacional de Catalunya... Crameri no s'està d'endinsar-se en temes polèmics i controvertits, i val a dir que que els seus arguments són sempre sòlids i equilibrats. Agafem, per exemple, els diversos intents d'aconseguir que el doblatge al català esdevingués la norma. L'autora, per començar, assenyalava una primera contradicció que potser explica alguna de les desil·lusions en aquest àmbit: el fet de barrejar i confondre la política cultural amb la lingüística. El resultat d'aquesta confusió és que la pedra angular de les polítiques respecte al cine va ser el doblatge al català i no pas el desenvolupament de la indústria local. Cal dir, però, que hi va haver més d'un intent en aquesta direcció, cosa que no s'esmenta: la Fantastic Factory dels anys 90, que va desaparèixer misteriosament, o l'intent de TV3 de coproduir sèries amb canals nordamericans, com la poc recordada, i al seu temps polèmica, Dark Justice. En qualsevol cas, aquests dos exemples donen suport a les tesis de Crameri: d'una banda, el cinema té unes fronteres lingüístiques difuses; de l'altra, en altres països les produccions d'entreteniment són camp exclusiu de l'esfera privada, mentre que a Catalunya van constituir la base de les polítiques de la Generalitat. El risc, en fi, era que en aquesta i altres àrees la política cultural, convertida en una simple eina de promoció del català, acabés subordinada a la qüestió lingüística. Entre els temes delicats que Crameri tracta hi ha el que l'autora anomena la "intrinsic smallness" del sistema cultural català, basat en una limitada xarxa d'institucions i

coneixences personals que limiten la independència creadora i de pensament (p. 92). Entre altres efectes nocius, això fa que els punts de vista contraris a l'establishment tendeixin a ser considerats anticatalans. Tal com subratlla Crameri, un altre problema és que les condicions precàries del mercat cultural català el fan especialment sensible a la intervenció política (p. 128).

Els punts interessants d'aquest llibre són tants, que només podré assenyalar-ne breument alguns: pel que fa a la promoció de la llengua, Crameri sosté que no hi ha proves que cap llengua es pugui salvar només amb polítiques lingüístiques, entre altres raons perquè els seus efectes no es poden controlar; Crameri també explora com, entre 1980 i el nou segle, les tradicions populars o bé han esdevingut peces gairebé de museu (seria el cas de la sardana) o bé s'han institucionalitzat i professionalitzat (com els castellers). Crameri ja afirma d'entrada que, per raons d'espai, el llibre no tracta les polítiques culturals de diputacions i ajuntaments, que complementaven, però sovint també s'oposaven, a les de la Generalitat. Pensem, per exemple, en els intents de ressuscitar el *Diari de Barcelona* o els serveis de publicacions de les diverses diputacions. Tampoc s'exploren les sinèrgies i complicitats entre els mitjans de comunicació privats i el poder públic, ni s'analitza gaire el paper de la Generalitat en el sorprenent èxit del teatre català, l'únic àmbit de la cultura on la llengua catalana hi té una presència important (força més que en el sector del llibre, per exemple). Tot això, en fi, requeriria com a mínim un altre llibre, i seria una sort si Crameri s'hi dediqués en futurs treballs. Aquest és, per acabar, un llibre exemplar, imprescindible per a qualsevol persona interessada en el desenvolupament de la cultural catalana durant els anys 80 i 90.

Jordi Cornellà-Detrell
Bangor University